

serveret indstillet over for ham og har villet tillægge den antagne syfilitiske lidelse hovedskylden for den så højt begavede mands mærkelige udsving.

Det håb, man havde næret om blandt Arups papirer at finde en udførlig redegørelse for det kildegrundlag, hvorpå han havde opbygget sit revolutionerende nysyn på Danmarks ældste historie, er desværre blevet beskæmmet. Derimod efterlod Arup sig et ufærdigt udkast til en kronik, hvori han som svar på de voldsomme angreb på førstebindet giver en redegørelse for de almene principper, han fulgte ved udfærdigelsen af sin danmarkshistorie. Denne redegørelse følger som et lille appendix efter selve fremstillingen, og i fortsættelse heraf giver udgiveren et interessant indblik i Arups planer for de påtænkte kommende bind, efterfulgt af en nyttig redegørelse for den tilstand, hvori de enkelte dele af Arups manuskript blev forefundet. Endelig afsluttes bindet ligesom forgængerne af et par fyldige registre.

Rudi Thomsen.

Sophie Brahes regnskabsbog 1627—40. (Udg. af Jysk selskab for historie, sprog og litteratur ved Henning Paulsen, 1955). 256 s.

Ingen anden kilde giver et så fuldstændigt indtryk av en dansk højadelsfamilies økonomiske forhold i første halvdel av det 17. århundrede som Sophie Brahes regnskabsbog, og kun ved at sammenstille stof fra mange kanter kan man få et så levende og mangesidigt kulturhistorisk billede av tiden som det, der træder frem fra disse regnskaber. Selv om bogen længe har været kendt og udnyttet av fagfolk, er det meget fortjenstfuldt, at den nu er blevet let tilgængelig i Henning Paulsens udgave. Textgengivelsen er omhyggelig, opstillingen overskuelig, og der er både navne- og sagregistre og desuden lister over de i teksten omtalte mønt- og målenheder, terminer, herredage etc., så udgaven er solid og let at bruge. Det vil altid bero på et skøn, hvad i teksten der skal forklares, og overkommentering kan blive et onde, der kvæler indholdet, men denne udgave har nærmet sig den anden grøft: for hyppigt at lade den almindelige læser i stikken. når han søger oplysninger i de forklaringer, der her findes i sagregistret. Tager man som eksempel side 9, er der næppe mange læsere, der kan klare »hiulffroch« og »ponsoneret« eller som ved, at »disteleret vand« ikke er helt det samme som i dag. Andre steder møder man »skruesnorrer« og »gisekande«, der ikke hører til de almenkendte ord, og det er ikke helt let at gætte, at »falske foer« er en skrivefejl for flaskefoder. Men det er småting, og der er nok at glæde sig over. Mennesket Sophie Brahe bliver lyslevende, når hun køber dukker til familiens børn eller giver dem penge til at gå på børsen for, og hendes naturlige nysgerrighed viser sig, når hun betaler 1 rdl. 3 mark »for 1 elephant at ssee« eller lejer to vinduer på Amagertorv for at kunne se festen ved den udvalgte prins' bilager i 1634. På to områder brugte Sophie Brahe og Holger Rosenkrantz umådelige summer. Dels gav de kander og andre genstande av ædelmetal eller rede penge i fadder- og bryllupsgaver, og dels satte de en stor formue i deres sønners uddannelse, så stor, at de måtte sælge bort av deres jordegods. Gennem denne uddannelse på mangeårige rejser rundt i Evropa kunne sønnerne forberede sig til at træde i statens tjeneste og blive lensmænd med gode indtægter, men gratis kom slægten ikke til denne indtægtskilde. Forhåbentlig vil denne gode udgave blive udnyttet til bunds, og dens brugere vil sende udgiveren en taknemlig tanke for hans store og omhyggelige arbejde.

Hans H. Fussing.